

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ PATOLOJİ ANABİLİM DALINDA KANSER TANISI ALAN VAKALARIN EPİDEMİYOLOJİK DEĞERLENDİRİLMESİ

Dr. Özden VURAL *, Dr. Salim GÜNGÖR *, Dr. Hilal KORAL *, Dr. Dilek BİTİK *

* S.Ü.T.F. Patoloji Anabilim Dalı

ÖZET

Bu çalışmada, Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Patoloji Anabilim Dalı'nda 1988-1992 yılları arasında tanı koyulan 2365 kanser vakası, yaş, cinsiyet, organ dağılımı ve histopatolojik tipler açısından incelendi. Erkeklerde akciğer kanserlerinin, kadınlarda deri kanserlerinin oranı en yüksekti.

Anahtar Kelimeler: Kanser sıklığı.

SUMMARY

Epidemiological Evolution of Cases were Diagnosed Cancer at The Department of Pathology of Medical School of Selçuk University

In this report 2365 cases that were diagnosed at the Department of Pathology of Medical School of Selçuk University between 1988-1992 are examined by age, sex, organ distribution and histopathological types. The ratio of lung carcinoma in men and skin carcinoma in women were the highest.

Key Words: Cancer Incidence.

GİRİŞ

Kanser çağımızın en önemli sağlık sorunlarından biridir. Dünya'nın pek çok ülkesinde ve ülkemizde ölüm sebepleri arasında, kalp hastalıklarından sonra ikinci sırada yer almaktadır (1).

Yapılan çalışmalar 1900 yılından bu yana kansere bağlı ölümlerin önemli oranda arttığını göstermektedir. Çevresel karsinojenlerdeki artış, yaşam standartlarındaki düzelmeye bağlı olarak ortalama yaşam süresinin uzaması, kanser riskini arttırmaktadır. Tanı olanaklarının artışı ve doğruluğu nedeniyle daha fazla hastaya tanı koyulabilmesi kanser insidansını daha da artmış gibi göstermektedir (2).

Yapılan çeşitli istatistiklere göre Dünya'da kanserin insidansı yüzbinde 113-308 arasında değişmektedir.

Ülkemizde ise kanser insidansı en az yüzbinde 120-130 olmalıdır. Oysa 1989 yılında yapılan istatistikler ülkemizde kanser insidansını yüzbinde 31.59 olarak göstermektedir. Bu durum, birçok kanserli hastaya tanı koyulmadığını ya da kanser ihbarlarının yetersizliğini vurgulamaktadır (3).

Kanser tiplerinin yaş cinsiyet ve bölgesel dağılımlarının tespiti, etyolojik nedenleri ortaya

çıkarmak ve zararlı etkenlerden korunabilmek için gereklidir. Biz de Konya'da kanser hastalığının durumunu belirlemek ve etyolojik etkenlerin araştırılmasında yönlendirici olabileceği düşüncesi ile bu çalışmayı yaptık. Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Patoloji Anabilim Dalı, Konya'nın tek patoloji merkezi olmamakla birlikte, incelediğimiz materyalin bölgeyi önemli oranda örneklediğini düşünmekteyiz.

MATERYEL VE METOD

1988-1992 yılları arasında Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Patoloji Anabilim Dalı Laboratuvarına gönderilen 24729 materyal içerisinde malign tümör tanısı olan 2365 vakanın yıl, organ, cinsiyet dağılımları araştırıldı. Her iki cinste en sık görülen 5 kanserin yaş ve histopatolojik dağılımları incelendi.

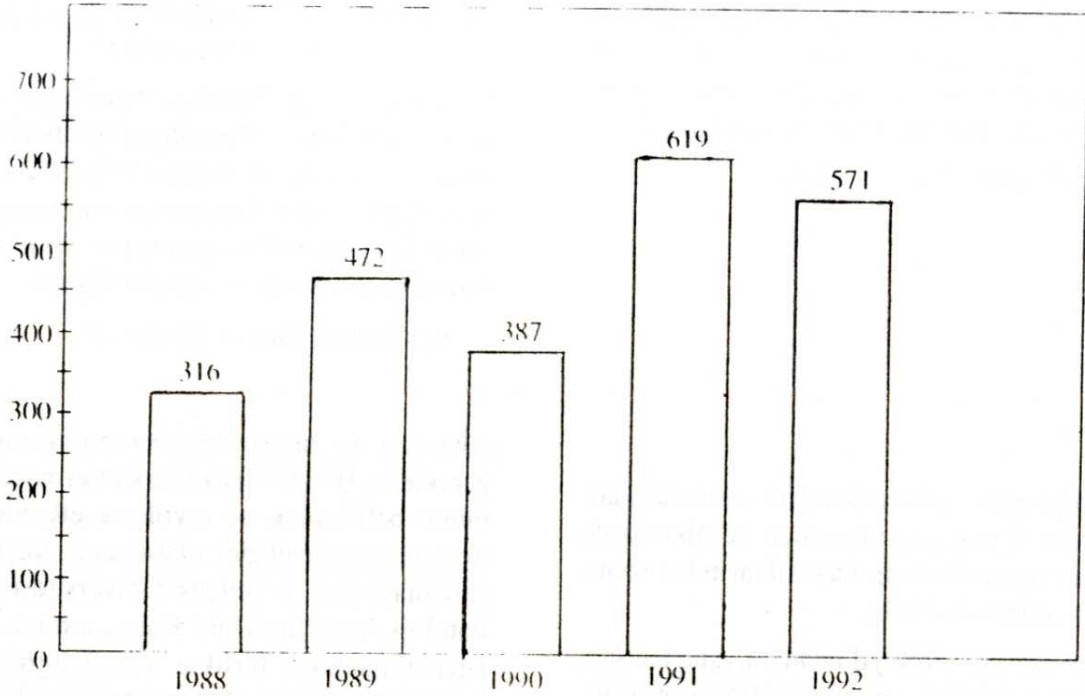
BULGULAR

Çalışmamızda değerlendirmeye aldığımız 2365 kanser vakasının tanı koyulduğu* yıllara göre dağılımları şekil 1 de gösterilmiştir. Buna göre 1988 yılında 3193 materyalin 316 (%9.89) sı, 1989 yılında 4851 materyalin 472(%9.72) si, 1990 yılında 4880 materyalin 387 (%7.93) si, 1991 yılında 5630 materyalin 619 (%10.99) u, 1992 yılında 6175 materyalin 571 (%9.24) i malign tümör tanısı almıştır.

Vakaların cinsiyet dağılımları göz önüne alındığında 1424 (%60.21) ünün erkek, 941 (%39.79) inin kadın olduğu görülmüştür.

Kanser vakalarının yıllara göre cinsiyet dağılımları şekil 2'de gösterilmiştir. Buna göre 1988 yılında 127 kadın, 189 erkek, 1989 yılında 159 kadın 313 erkek, 1990 yılında 148 kadın, 239 erkek 1991 yılında 246 kadın, 373 erkek 1992 yılında 261 kadın 310 erkekte malign tümör saptanmıştır.

Erkek ve kadınlarda saptanan kanserlerin organlara göre dağılımları Tablo 1'de gösterilmiştir. Görülme sıklığı yönünden ilk 5 sıra erkeklerde, akciğer (%16.64), deri (%15.37), mesane (%13.76), kolorektal (%7.22) ve mide (%6.17) kanseri; kadınlarda deri (%17.42), meme (%16.47), kolorektal (%6.48), mide (%6.05), uterus (%5.10) kanseri şeklindedir.

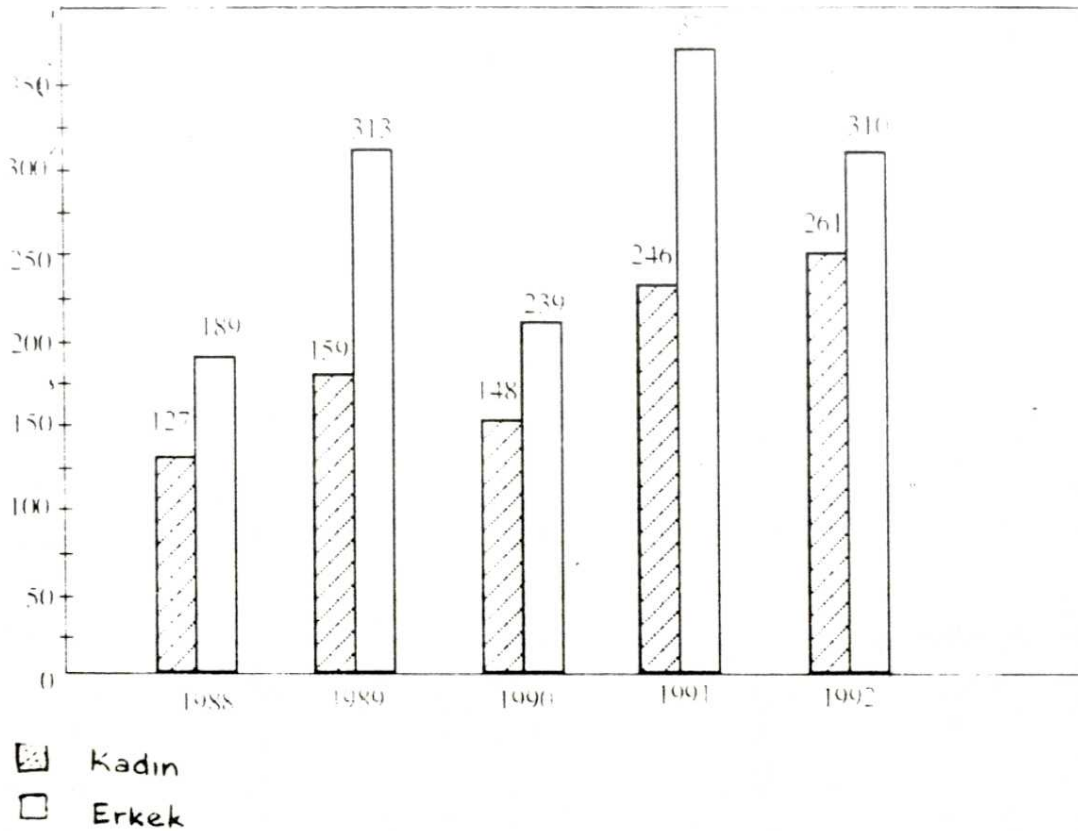

Şekil 1. 2365 malign tümörün yıllara göre dağılımı

Erkeklerde görülen ilk 5 kanserin yaş dağılımları Tablo II de gösterilmiştir. Birinci sırada yer alan akciğer kanseri 56-65 yaş grubunda en yüksek oranda 85 (%35.87) bulunmaktadır. İkinci sırada yer alan deri kanserlerinde 26 yaş altında vaka yoktur. Yaş arttıkça sayı artmaktadır. 56 yaş üzerindeki vaka sayısı 132 olup, tüm vakaların %60.28'ini teşkil etmektedir. 3. sırada yer alan mesane kanserlerinde 26 yaş altında vaka yoktur. 56 yaş üzerindeki vaka sayısı 132 olup tüm vakaların %67.35 ini teşkil etmektedir. Yaş arttıkça vaka sayısı artmaktadır. Kolorektal kanserlerde de 26 yaşın altında vaka yoktur. 56 yaş üzerinde 57 vaka bulunmakta ve tüm vakaların %55.33 ünü teşkil etmektedir. Mide kanserlerinde 16-25 yaş grubunda 1 vaka vardır. Vakaların 45 tane-

si (%51.14) 56 yaş üstündedir. Her kanser grubu için yaşı bilinmeyen vaka sayısı tablo II'de verilmiştir.

Kadınlarda ilk 5 sırada görülen kanserlerin yaş dağılımları Tablo 3'te gösterilmiştir. Birinci sırada yer alan deri kanserlerinde 16 yaş altında vaka yoktur. 16-25 yaş arasında 1 (0.61) vaka vardır. Yaş arttıkça sayı artmaktadır. 56 yaş üzerindeki vaka sayısı 104 (%63.42) dir. İkinci sırada yer alan meme kanserlerinde 16-25 yaş grubunda 1 (0.65) vaka vardır. 36-45 yaş grubunda 47 vaka (%30.33) bulunmaktadır. Kolorektal kanserlerde 16 yaş altında vaka yoktur. 45 yaş altında toplam 9 vaka (%14.76) bulunurken, 46 yaş üzerindeki hasta sayısı 43 (%70.49) tür. Mide kanserlerinde 16-25 yaş grubunda 1 (%1.75) vaka bulunurken 46 yaş üzerinde 38 (%66.61) vaka vardır.

Şekil 2. 2365 malign tümörün yıllara ve cinsiyete göre dağılımı

5. sırada yer alan uterus kanserlerinde 25 yaş altında vaka yoktur. 46-55 yaş grubunda 12 (%25) vaka bulunurken 56 yaş üzerinde vaka sayısı 20 (%41.67) dir.

Erkeklerde en sık görülen kanser olan akciğer kanserinin histopatolojik dağılımı Tablo IV te görülmektedir. Buna göre, yassı epitel hücreli karsinom 157 (%66.25) küçük hücreli karsinom 41 (%17.30), adenokarsinom 36(%15.19) bronşiolalveoler karsinom 2 (%0.84) ve dev hücreli karsinom 1 (%0.42) dir.

Erkeklerde deri kanserleri 219 vaka olup, bunların 158'i (%72.15) bazal hücreli karsinom, 48 i (%21.92) yassı epitel hücreli karsinom, 7 si (%3.19) bazoskuamöz karsinom, 6 tanesi (%2.74) ise malign melanomdur.

3. sırada yer alan mesane karsinomları toplam 196 vakadır. Bunların 177 tanesi (%90.31) değişici epitel hücreli karsinom, 10 tanesi (%5.10) yassı epitel hücreli karsinom, 5 tanesi (%2.55) adenokarsinom ve 4 tanesi (%2.04) metastatik tümördür.

4. sırada kolorektal karsinomlar görülmektedir. Toplam 103 vakanın 101 tanesi (%98.05) adenokarsinom, 2 tanesi (%1.95) metastatik malign melanomdur.

88 mide karsinomunun 2 tanesi (%2.27) lenfoma, 86 tanesi (%97.73) adenokarsinom tanısı almıştır.

Kadınlarda birinci sırada yer alan deri kanserlerinin 117 tanesi (%71.34) bazal hücreli karsinom, 40 tanesi (%24.39) yassı epitel hücreli karsinom, 2 tanesi (%1.22) mikozis fungoides, 4 tanesi (%2.44) malign melanom, 1 tanesi(%0.61) malign deri eki tümörü tanısı almıştır. Kadınlarda derikanserlerinin histopatolojik dağılımı Tablo V'de gösterilmiştir.

Meme kanserleri toplam 155 vaka olup 142'si (%91.61) infiltratif duktal karsinom, 3'ü (%1.93) lobuler karsinom, 2 si (%1.29) medüller karsinom, 2 si (%1.29) müsinöz karsinom, 5 i (%3.23) Paget hastalığı, 1'i (%0.65) skiröz karsinom tanısı almıştır.

Kadınlarda saptanan kolorektal karsinomların 1 i (%1.64) lenfoma, 1 i (%1.64) yassı epitel hücreli karsinom 59 u (%96.72) adenokarsinomdur.

57 mide karsinomunun 2 si (%3.50) lenfoma, 55 i (%96.50) adenokarsinomdur.

Uterus karsinomlarının 24'ü serviks (%50) ve 24'ü (%50) endometrium karsinomudur. Serviks karsinomlarının hepsi yassı epitel hücreli karsinom, endometrium karsinomlarının hepsi adenokarsinomdur.

Tablo 1 Kadın ve Erkeklerde Saptanan Kanserlerin Organlara göre Dağılımları

ORGAN	KADIN		ERKEK	
	SAYI	%	SAYI	%
Ağız-Farinks	26	2.76	27	1.90
Özofagus	8	0.86	6	0.42
Mide	57	6.05	88	6.17
İnce barsak	8	0.86	5	0.36
Kolon	31	3.30	39	2.73
Rektum	30	3.18	64	4.49
Anal bölge	1	0.10	4	0.28
KC	17	1.80	52	3.65
Pankreas	3	0.31	5	0.35
Safrakesesi ve yolları	14	1.49	9	0.63
Burun nazofarinks	14	1.49	16	1.13
Larinks	3	0.31	63	4.42
Akciğer	35	3.71	237	16.64
Plevra	15	1.59	22	1.55
Kemik yumuşak doku	14	1.48	29	2.04
Deri	164	17.42	219	15.37
Meme	155	16.47	-	-
Vulva	7	0.74	-	-
Vajen	4	0.42	-	-
Serviks uteri	24	2.55	-	-
Korpus uteri	24	2.55	-	-
Over	43	4.56	-	-
Prostat	-	-	50	3.51
Testis	-	-	18	1.27
Mesane	23	2.45	196	13.76
Böbrek	23	2.45	26	1.83
Beyin	46	4.88	53	3.72
Beyincik	8	0.85	10	0.71
Medulla spinalis	2	0.21	4	0.28
Tiroid	28	2.97	8	0.56
Sürrrenal	1	0.10	-	-
Paratiroid	-	-	2	0.14
Lenfoid doku (primer)	35	3.71	70	4.91
Lenfoid doku (metastaz)	40	4.25	89	6.25
Diğer	38	4.13	13	0.92
Toplam	941	100	1424	100

Tablo II: Erkeklerde en sık görülen 5 kanserin yaş gruplarına göre dağılımı

ORGAN	15↓	16-25	26-35	36-45	46-55	56-65	66↑	Bilinmeyen	Toplam
AKCİĞER		1(0,12)	4(1,68)	26(10,98)	11(17,29)	85(35,87)	34(11,35)	46(19,41)	237
DERİ		9(1,14)	26(11,87)	26(11,87)	26(11,87)	67(30,59)	65(29,69)	26(11,87)	219
MESANE		7(3,57)	10(5,10)	10(5,10)	33(16,84)	64(32,66)	68(34,69)	14(7,14)	196
KOLOREKTAL		2(1,94)	2(1,94)	5(4,85)	27(26,23)	37(35,92)	20(19,41)	12(11,65)	103
MİDE		1(1,14)	3(3,41)	5(5,68)	21(23,86)	25(28,40)	20(22,74)	13(14,77)	88

Tablo III: Kadınlarda en sık görülen 5 kanserin yaş gruplarına göre dağılımı

ORGAN	15↓	16-25	26-35	36-45	46-55	56-65	66↑	Bilinmeyen	Toplam
DERİ		1(0,61)	5(3,05)	15(9,15)	24(14,63)	17(28,06)	57(34,76)	15(9,14)	164
MEME		1(0,65)	15(9,68)	17(30,33)	24(15,48)	36(23,22)	10(6,15)	22(11,19)	155
KOLOREKTAL		2(3,28)	4(6,56)	3(4,92)	10(16,39)	22(36,07)	11(18,03)	9(14,75)	61
MİDE		1(1,75)	4(7,07)	14(24,7)	10(17,5)	20(35,08)	8(14,03)	10(17,5)	57
UTERUS		6(12,5)	6(12,5)	8(16,66)	12(25,0)	14(29,17)	6(12,5)	2(4,17)	47

Tablo IV Erkeklerde akciğer kanserlerinin histopatolojik dağılımı

Histopatolojik Tip	Sayı	Yüzde
Yassı Epitel Hücreli Karsinom	157	66.25
Küçük Hücreli Karsinom	41	17.30
Adenokarsinom	36	15.19
Bronsioloalveoler karsinom	2	0.84
Dev Hücreli karsinom	1	0.42
Toplam	237	100.00

Tablo V : Kadınlarda deri kanserlerinin histopatolojik dağılımı

Histopatolojik Tip	Sayı	Yüzde
Bazal Hücreli Karsinom	117	71.34
Yassı Epitel Hücreli Karsinom	10	24.39
Mikozis Fungoides	2	1.22
Malign Melanom	1	2.13
Malign deri eki tümörü	1	0.61
Toplam	164	100.00

TARTIŞMA

Konya yöresinde yapılan bu çalışmada yıllara göre kanser tanısı alan vakaların sayısında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Vakaların cinsiyet dağılımı incelendiğinde erkek hastaların çoğunlukla (%60.21 erkek, %39.79 kadın) olduğu görülmektedir. Bu oran TC Sağlık Bakanlığı verileri (%60 erkek, %40 kadın) ve Fırat'ın serisi (%55 erkek %45 kadın) ile uyumludur (1.4).

Serimizde akciğer kanseri (%16.64) erkeklerde en sık görülen kanser türüdür. Sağlık Bakanlığı verileri (1) ve Fırat'ın serisinde de (4) akciğer kanseri erkeklerde birinci sırayı almaktadır. Candan'ın İzmir bölgesinde yaptığı bir araştırmada ise akciğer kanserleri dördüncü sıradadır (5).

Serimizde erkeklerde ikinci sırayı deri kanserleri (%15.37) almaktadır. Fırat'ın istatistiklerinde (4) ve Sağlık Bakanlığı verilerinde (1) 4. sırada olan deri kanserleri, Sivas yöresinde Eğilmez ve arkadaşlarının (6) yaptığı bir çalışmada birinci sırada yer almaktadır.

Erkeklerde 3. sırada mesane kanserleri (%13.76) bulunmaktadır. Canda ve arkadaşlarının (7) 9 Eylül üniversitesi'nde yaptıkları bir çalışmada ve Sağlık Bakanlığı verilerinde de, bizim bulgularımızla uyumlu olarak 3. sırada mesane kanserleri bildirilmiştir.

Eğilmez ve arkadaşları (6) serilerinde mesane kanserlerinin 2. sırada yer aldığını bildirmişlerdir. Fırat'ın istatistiklerinde mesane kanserleri ilk 10 kanser içerisinde değildir (4).

Serimizde erkeklerde 4. sırada kolorektal kanserler (%7.22) bulunmaktadır. Fırat'ın serisinde ilk beş sırada yer almayan kolorektal kanserler, Canda'nın serisinde 2. sıradadır (4,5).

Erkeklerde 5. sırada izlediğimiz mide kanserleri (%6.17) Canda'nın (5) serisinde ilk 5 sırada yer almazken, Eğilmez ve arkadaşlarının (6) serisinde 4. sırada Fırat'ın (4) istatistiklerinde ise 2. sıradadır.

Serimizde kadınlarda deri kanserleri (%17.42) Eğilmez ve arkadaşlarının serilerinde(6) olduğu gibi 1. sırada yer almaktadır. Sağlık Bakanlığı verilerinde ve Canda'nın serisinde ise 4. sırada izlenmektedir (1,5).

Kadınlarda 2. sırada izlediğimiz meme kanserleri (%16.47) Eğilmez ve arkadaşlarının serisinde de 2. sırada bulunmaktadır (6). Sağlık Bakanlığı verilerinde, Fırat'ın istatistiklerinde ve Canda'nın serisinde 1. sırada yer almaktadır (1,4,5).

Kadınlarda 3. sırada kolorektal kanserler (%6.48) bulunmaktadır. Canda'nın serisinde de 3. sırada bulunurken, Eğilmez ve arkadaşlarının serisinde 4. sıradadır (5,6).

Mide kanserleri (%6.05) serimizde 4. sırada yer alırken, Eğilmez ve arkadaşlarının serisinde 4. sırada, Canda'nın serisinde ise kolorektal kanserlerden önce

gelmektedir (5,6). Fırat'ın istatistiklerinde de bizim serimizdeki gibi 5. sırada izlenmektedir (4).

Serimizde kadınlarda 5. sırada yer alan uterus kanserleri (%5.10) endometrium ve serviks kanserlerinden oluşmaktadır. Endometrium kanserleri Canda'nın serisinde ve Fırat'ın istatistiklerinde 2. sırada, Serviks kanserleri de 3. sırada yer almaktadır (4,5).

Serimizde kanser olgularının yaşları incelendiğinde 35 yaştan sonra artış olduğu, 45 yaştan sonra yoğunlaştığı görülmektedir.

Deri kanserleri arasında en sık rastlanan tip olan bazal hücreli karsinom oranı (%71.34) Canda'nın ve Eğilmez'in serilerindekinden biraz düşük bulunmuştur (4,5). Bunun dışında erkeklerde izlenen akciğer, mesane, kolorektal ve mide kanserleri ile, kadınlardaki meme, kolorektal, mide ve uterus kanserlerindeki histolojik tipler Dünya'da en sık karşılaşılan histolojik tipler ile uyumludur.

Sonuç olarak, erkeklerde akciğer kanserlerinin 1. sırada olması diğer çalışmalarla uyum göstermektedir. Deri kanserlerinin kadınlarda 1., erkeklerde 2. sırada olması, kadınlarda serviks kanseri görülme sıklığının beklenenden az olması dikkat çekicidir ve yöresel farklılık olarak değerlendirilmiştir.

KAYNAKLAR

1. Kanser ihbarlarının Değerlendirilmesi 1990 Ankara TC Sağlık Bakanlığı, 1991.
2. Gülesen Ö. Epidemiyoloji. Bursa: Bursa Üniversitesi Basımevi, 1981: 446.
3. Kanser ihbarlarının Değerlendirilmesi 1989. Ankara: TC Sağlık Bakanlığı, 1990.
4. Fırat D. Türkiye'de Kanser İstatistikleri. Ankara: Türk Kanser Araştırma Savaş Kurumu, 1982.
5. Canda MŞ, Kurt S, Kurt Ö. İzmir bölgesinde kanser sıklığı

üzerine bir çalışma (885 olgu). Türk Neoplazi Dergisi 1992;2:43-8.

6. Eğilmez R, Düzcan E. Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Patoloji Anabilim Dalı'nda kanser sıklığı üzerine bir çalışma Türk Neoplazi Dergisi 1992; 2:37-42.
7. Canda T, Canda MŞ, Küpeliolu A, Gökden N. Dokuz Eylül Tıp Fakültesinde kanser sıklığı üzerine bir çalışma. VIII. Ulusal Patoloji Kongresi Kongre Kitabı. Cilt 1 (Ed. Behsan Önel) Ankara, Ankara Üniversitesi Basımevi, 1989;286-90.